

Soba Shirkii-Kutaa 6

Description

Wantoonni Rabbii gaditti gabbaraman namoota uumuu, sooru, ajjeesu ergasii jiraachisuu hin dandaâ€™an

Sababni namoonni Rabbii oltaâ€™aan ala wanta biraat itti gabbaranii keessaa tokko ilma barbaadudha. Erga wal fuudhanii booda yeroo dheeraaf ilma yoo hin argatin, ilma argachuu kajeelun ibaadaadhaan Rabbii oltaâ€™aa gaditti wanta biraatti dhiyaatu. Fakkeenyaf, â€œEbalu ilma naaf kenna.â€œJedhanii yaadun silatin, wareegaa fi kan kana fakkaataniin isatti dhiyaatu. Inumaa, â€œIlma naaf kenniâ€œjedhani kadhatu. Kuni hundi shirkiidha. Rabbiin ala eenyullee ilma namaaf kenu hin dandaâ€™u. Sababni isaas, ilma namaan kan uumu Rabbiin qofa. Ni jedha:

اللَّهُ أَلَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمْسِيُكُمْ هَلْ
 مِنْ شُرَكَاءِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَلِكُمْ مِنْ شَيْءٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا

يُشْرِكُونَ

â€œRabbit Kan isin uumee ergasii rizqii isiniif kenne, ergasii isin ajjeesu ergasii isin jiraachisuudha. Shariikota keessan keessaa kana irraa waa kan hojjatu ni jiraat? Inni wanta isaan itti qindeessan irraa qulqullaaâ€™e, oltaâ€™e.â€œSuuratu Ar-Ruum 30:40 (Rizqii- soorata, qabeenaya fi wanta biraat namni itti fayyadamuudha.)

â€œRabbit Kan isin uumee ergasii rizqii isiniif kenneâ€œKana jechuun Inni Khaaliqa, Raaziqa. Nama garaa haadhaa keessaa qulla beekumsa fi humna hin qabne, siritti arguu fi dhagayuu hin dandeenye godhee baasa. Kana booda kana hunda isaaf kenna. Meeshaalee manaa, uffata, qabeenaya fi galii ni kennaaf.

â€œergasii isin ajjeesuâ€œKana jechuun jirenya tanaan booda. â€œergasii isin jiraachisuudha.â€œKana jechuun Guyyaa Qiyaama isin jiraachisa.

â€œShariikota keessan keessaa kana irraa waa kan hojjatu ni jiraat?â€œKana jechuun Rabbii gaditti kanneen isin gabbartan keessaa wantoota kanniin irraa waa kan hojjatu ni jiraat? (Wantooni isin Rabbitin alatti gabbartan isin uumuu ykn rizqii isiniif kenu ykn ajjeesu ykn jiraachisuu dandaâ€™uu?)

Wantoonni isaan waaqeffatan kana irraa homaa hin hojjatan. Kanaafu, wanta waa uumuu ykn rizqii kenu ykn ajjeesu ykn jiraachisuu hin dandeenye akkamitti gabbaruu (waaqefatuu)? Ilma uumuu kan hin

dandeenye irraa akkamitti â€œeilma naaf kenniâ€¢ jedhanii kadhatuu? Rizqii namaaf kenu kan hin dandeenye irraa akkamitti rizqii kadhatuu?)

â€œInni wanta isaan itti qindeessan irraa qulqullaaâ€¢TMe, oltaâ€¢TMe.â€¢ Kana jechuun Rabbiin shariika ykn fakkaataa ykn qixxaataa ykn ilma ykn abbaa qabaachu irraa qulqullaaâ€¢TMe. Kana irra, Inni Tokkicha adda taâ€¢TMe, Of dandaâ€¢TMaa hin dhalle hin dhalanne, Isaaf qixxaataan hin jirreedha.[\[1\]](#)

Wantoonni Rabbii gaditti gabbaraman rizqii uumu fi namaaf kenuu hin dandaâ€¢TMan

Sababni biraa namoonni Rabbii oltaâ€¢TMaa gaditti wanta biraa itti waaqefataniif rizqii nuuf kenuu ykn dabaluu dandaâ€¢TMuu jedhanii yaadun silati, wareegaa fi kan kana fakkaatanin itti dhiyaatu. Fkn, nama awwaalame yookiin sanama rizqii kenuu ykn baayâ€¢TMisuu keessatti dhiibbaa qabu jechuun silati seenuuf, wareega qaluuf. Yookiin immoo ni kadhatu. Kuni hundi isaan gabbaru (waaqefachuu)dha. Dhugumatti, namoonni kunniin osoo siritti itti xinxallanii wanti isaan rizqii nuuf kenna ykn dabala jechuun kadhatan ykn gabbaran, rizqii homaatu akka isaaniif hin kennine ykn hin daballe ni hubatu. Sababni isaas, wanti isaan gabbaran kuni dandeetti rizqii itti kenu ykn dabalu hin qabu. Rabbiin subhaanahu wa taâ€¢TMaalaa ni jedha:

﴿وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِّنَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴾٧٣
اللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴾٧٤﴾

â€œSamiiwwanii fi dachii irraa wantoota rizqii homaatu isaaniif hin kenninee fi [wanta tokkollee] hin dandeenye gabbaru (waaqefatu). Kanaafu, Rabbiif fakkeenyota hin godhinaa. Dhugumatti Rabbiin ni beeka, isin hin beektan.â€¢ Suuratu 16:73

Mushrikooni (warroonni Rabbiin alatti wanta biraa waaqefatan) wantoota jirenyaa isaaniitif rizqii homaatu hin dhiyeessinee waaqeffatu. Samiiwwanii fi dachii irraa rizqii homaatu isaaniif hin kennan. Kana jechuun samii irraa bishaan isaaniif buusu hin dandaâ€¢TMan. Dachii keessaas biqiltoota biqilchuu hin dandaâ€¢TMan. Homaa irrattu dandeetti hin qaban.[\[2\]](#)

Wanti isaan gabbaran (waaqeffatan) sanama (siidaa, taabota) yoo taâ€¢TMe, beekkamaadha, homaa irratti dandeetti hin qabu. Sababni isaas, sanamni dhagaa ykn muka lubbuu hin qabneedha. Ammas, wanti gabbaran nama duâ€¢TMe yoo taâ€¢TMe, waan lubbuun keessaa baatef nama jiruuf homaa gochuufi hin dandaâ€¢TMu. Ammas, wanti isaan waaqeffatan wanta lubbu qabuu kan akka malaykoota fi sheyxaaanaa yoo taâ€¢TMe Rabbi Injifataa taâ€¢TMee irraa kan dhoowwamaniidha. Namoota isaan waaqeffataniif homaa gochuu hin dandaâ€¢TMan.[\[3\]](#)

Wantoonni Rabbii gadiitti waaqeffattan homaa akka hin fayyannee erga beektanii yaa namoota! uumamtoota irraa Rabbiif fakkaattoota hin godhinaa. Uumamtoota Isaatiin wal hin fakkeessinaa. Sababni

isaas, Inni homaanu wal hin fakkaatu, wanti Isa fakkaatullee hin jiru. Isaaf shariika hin godhinaa.[\[4\]](#)

Zaataa fi sifaata (amaloota) Rabbii ilaachisee wanta Isarraa karaa Ergamaatiin isinitti dhufe qabadhaa. Dhugumatti Rabbiin haqiqaa zaataa fi sifaata Isaa ni beeka, isin immoo hin beektan.[\[5\]](#)

Wanta biraa Rabbiin waliin waaqefachuun Isaaf fakkaataa gochuudha. Sababni isaas, sifaata (amaloota) Khaaliqaa wanta waaqefatan kanaaf godhu. Kanaafu, wanta waaqefatan kana Khaaliqaan wal fakkeessan. Kanaafi, hundeen shirkii Rabbii oltaâ€TMaatti waa fakkeessudha.

﴿وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَعْبُدُوا اللَّهَ وَأَتَقُوْهُ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾ إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أُوْثَنَا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَأَعْبُدُوهُ وَآشْكُرُوهُ لَهُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾﴾

Ibraahiminis yommuu ummata isaatiin, â€œRabbitiin gabbaraa, Isa sodaadhaa. Yoo kan beektan taatan suntu isiniif caala. Rabbitiin gadiitti sanamoota qofa gabbartu, kijibas uumtu. Kanneen isin Rabbitiin gadiitti gabbartan rizqii isiniif kennuu hin dandaâ€TMan. Kanaafu, Rabbuma biraarizqii barbaadaa, Isas gabbaraa, Isaafis galata galchaa. Garuma Isaa deebifamtu.â€ jedhe [yaadadhu]. Suuratu Al-Ankabuut 29:16-17

Yommuu Ibraahim (aleyh salaam) ummata isaatiin akkana jechuun waame yaadadhu: ibaadaa Rabbitiin qofaaf qulqulleessa, wanta Inni dirqama isin irratti godhee hojjachuu fi Isa faallessuu irraa fagaachun dallansuu Isaa irraa of eegaa. Yoo kan beektan taatan Rabbitiin gabbaruu fi Isa sodaachuu isiniif caala. Dhugumatti, Rabbitiin gabbaruu fi Isa sodaachuu dhiisu keessa kheyriin homaatu hin jiru. Rabbitiin gabbaruu fi Isa sodaachuu namootaaf garmalee gaarii kan taâ€TMeef addunya fi Aakhiratti kanaan malee badhaasa Isaa hin argatan. Kheeyrin hundi addunya fi Aakhiraa keessatti argamu buâ€TMaa ibaadaa fi taqwati.[\[6\]](#)

Rabbitiin gabbaruu jechuun wanta Inni itti ajaje hojjachuu fi wanta Inni dhoowwe dhiisuun Isaaf **of gadi qabuudha**. **Taqwaa** jechuun immoo Rabbitiif ajajamuun adabbii Isaa irraa **eeggumsa** godhachuudha.[\[7\]](#)

â€œRabbitiin gadiitti sanamoota qofa gabbartu, kijibas uumtu.â€ Ibraahim (aleyh salaam) ummata isaatiin akkana jedhe, â€œSanamoota harka keessaniin boccaan waaqefattu. Sanamoota kanniin gabbaramoo jettanii moggaasuun kijiba uumtu.[\[8\]](#) Akkasumas, nama Isaan gabbaruuf faayda fiduu fi miidhaa isarraa deebisu keessatti dhiibbaa hin mulâ€TManne qabuu jechuun soba uumtu.

â€œKanneen isin Rabbitiin gabbartan rizqii isiniif kennuu hin dandaâ€TMan. Kanaafu, Rabbuma biraarizqii barbaadaa, Isas gabbaraa, Isaafis galata galchaa. Garuma Isaa

deebifamtu.â€ jedhe [yaadadhu].â€

Karaa soorataa fi galii nuuf laaffisu jechuun wantoonni isin Rabbiin alatti waaqefattan, soorataa fi galii isiniif kennuu hin dandaâ€™an. Sababni isaas, sanamoonni kunniin wanta harka keessaniin boccaniidha, nama fayyadu hin dandaâ€™an.

Dhugumatti, rizqii kan harkaa qabu Rabbii Gooftaa keessan taâ€™ee fi Gooftaa samiiwwanii, dachii fi isaan jidduu taâ€™eeti. Inni Khaaliqa wantoota jiran hundaati. Kanaafu, Isa bira qofa rizqii keessan barbaadaa, Isa qofas gabbaraa. Qananii baayâ€™ee isiniif kenneefis Isa galateefadhaa. Qananii kana keessaa samii irraa bishaan buusuu fi biqiltoota biqilchuun rizqii isiniif laaffisuudha.[\[9\]](#)

Rabbii oltaâ€™aa qofa gabbaruu fi Isa galateefachuun sababa rizqii ittiin argatanii fi sababa rizqiin ittiin turuudha. â€œIsa gabbaraaâ€¢kuni sababa rizqiin ittiin argamuudha. â€œIsaaf galata galchaaâ€¢kuni sababa rizqiin ittiin turuudha.[\[10\]](#)

â€œGaruma Isaa deebifamtuâ€¢Kana jechuun Guyyaa Qiyaamaa gara Isaatti deebifamuun wanta hojjataa turtaniif jazaa isiniif kafala, wanta dhoksitaniif fi ifatti baastan isinitti beksisa. Kanaafu, shirkii keessan irra osoo jirtanu Isatti dhufuu irraa of eeggadhaa, wanta gara Isaatti isin dhiyeessu fi yeroo Isatti dhuftan mindaa ittiin isiniif kennu kajeelaa.[\[11\]](#)

Barreefama armaan olii irraa akkuma hubannu, â€œRabbii oltaâ€™aan ala samii irraa bishaan buusuu fi biqiltoota biqilchuun rizqii (soorata fi qabeenya) kan namaaf kennu dandaâ€™uu ni jiraa?â€¢Gonkumaa hin jiru. Kanaafu, namoonni rizqii argachuuf ykn dabalachuu jecha maaliif wanta rizqii isaaniif kennu hin dandeenye waaqefatuu? Kuni gowwuummaa fi hirâ€™inna sammuu hin agarsiisuu? Fakeenyaaf, rizqii argachuuf ykn dabalachuu jedhanii nama duâ€™eef ykn taabotaaf silati seenuu ykn wareega wareegun faaydan isaa maalidhaa? Namni duâ€™e ykn taabonni rizqii namaaf kennu dhiisiti ofiyuu hin fayyadu. Namni qaruuten Rabbii rizqii isaaf kennu irratti dandaâ€™aa taâ€™e qofa gabbara.

Kitaabban wabii:

[1] Tafsiir Ibn Kasiir-6/97-98[\[2\]](#) Tafsiir saâ€™dii-516[\[3\]](#) Maâ€™aariju Tafakkuri wa daqaaâ€™iqu tadabbur-13/607-608[\[4\]](#) Tafsiiru Muyassar-275, Zaadul Masiir-786[\[5\]](#) Maâ€™aariju Tafakkuri wa daqaaâ€™iqu tadabbur-13/608[\[6\]](#) Tafsiiru Muyassar-398, Tafsiir Saâ€™dii-73[\[7\]](#) Tafsiir Qurâ€™aanil Kariim-Suuratu Ankabuut-fuula 67-68, Ibn Useymiin[\[8\]](#) Tafsiiru Muyassar-398[\[9\]](#) Maâ€™aariju tafakkuri wa daqaaâ€™iqu tadabbur-15/239[\[10\]](#) Tafsiir Qurâ€™aanil Kariim-Suuratu Ankabuut-fuula 72, Ibn Useymiin [\[11\]](#) Tafsiir Saâ€™dii-737

Date Created

June 27, 2020

Author

admin